

Promovisati građanski dijalog:

- Razviti i ojačati strukture koje podstiču učestvovanje starijih osoba u donošenju odluka na lokalnom i nacionalnom nivou;
- Promovisati uključivanje starijih osoba u kreiranje i sprovođenje politika socijalne zaštite.

Unaprediti dostupnost usluga:

- Promovisati stvaranje okruženja pogodnog za starije osobe (stanovanje, transport i izgrađeno okruženje) da bi se omogućila puna participacija svih u društvu;
- Obezbediti opšti pristup ključnim uslugama radi unapređenja dobrobiti pojedinca i kvaliteta života u svim starosnim dobima.

Boriti se protiv siromaštva:

- Garantovati adekvatnu minimalnu penziju da bi svi građani bili zaštićeni od siromaštva i da bi se sprečila socijalna isključenost u starijoj životnoj dobi;
- Usvojiti fleksibilnije zakone u oblasti penzionog osiguranja kako bi se omogućilo starijim osobama da se penzionišu postepeno, u fazama, i da kombinuju platu s penzijom;
- Sprovesti rodnu ravnopravnost u zapošljavanju i obezbediti jednake penzije za žene, uključujući bolje penzione uslove za godine koje su žene provele na trudničkom i porodijskom bolovanju itd;
- Obezbediti zaštitu od siromaštva na radnom mestu kroz poštovanje pristojnih radnih načela;
- Boriti se protiv tvrdokornih nejednakosti u pogledu zdravstvenog stanja između različitih društvenih i etničkih grupa;
- Odgovoriti na problem velikog rizika od siromaštva u starijoj životnoj dobi, naročito među vrlo starim ženama, starijim izdržanim osobama, etničkim manjinama i emigrantima i osobama koje su se bavile samostalnim delatnostima ili nisu bile formalno zaposlene.

Korisne informacije o aktivnom starenju u EU: Evropska platforma "AGE": www.age-platform.eu

SRBIJA NA PUTU KA STVARANJU DRUŠTVA POGODNOG ZA STARIJE OSOBE

Vlada Republike Srbije je 2011. godine formirala **Savet za pitanja starenja i starosti**.

Više informacija i kontakte možete da pronađete na adresi www.zavodsz.gov.rs

PROGRESS program je finansijski instrument za podršku kreiranju i koordinisanju politike EU na polju zapošljavanja, socijalnog uključivanja i socijalne zaštite, uslova rada, borbe protiv diskriminacije i rodne ravnopravnosti. Lokalni kontakt u Ministarstvu za rad i socijalnu politiku Republike Srbije je gđa Dragana Radovanović, predstavnica Republike Srbije u Odboru PROGRESS-a:

draganar@minrzs.gov.rs, +381 (11) 3616 261.

SVAKO IMA SVOJU ULOGU!

Učinimo EU mestom pogodnim za starije

Delegacija Evropske unije u Republici Srbiji

Avenija 19a, Vladimira Popovića 40/V
Novi Beograd, Srbija
T: +381.11.3083200
E: delegation-serbia@eeas.europa.eu
W: www.europa.rs

EU info centar

Dečanska 1 (Dom omladine)
Beograd, Srbija
T: +381 (11) 3221 996
E: info@euinfo.rs
W: www.euinfo.rs

Odlučili smo se za promene

www.active-ageing-2012.eu

2012 - Evropska godina **aktivnog starenja**
i **solidarnosti** među generacijama

Struktura stanovništva Evropske unije menja i ono postaje sve starije. Početkom 2010. godine bilo je 87 miliona starijih od 65 godina, što je više od 17% stanovništva EU. Kao odgovor na demografske izazove **EU je proglasila 2012. godinu Evropskom godinom aktivnog starenja i međugeneracijske solidarnosti**. Kako Evropljani žive sve duže i zdravije, evropske vlade traže načine da starije osobe uključe više u društvo i da ih učine što aktivnijima. Svetska zdravstvena organizacija definiše **aktivno starenje** kao „proces optimizovanja mogućnosti očuvanja zdravlja, učešća u društvu i bezbednosti u cilju unapređenja kvaliteta života u starijoj dobi“. **Međugeneracijska solidarnost** je međusobna podrška i saradnja između različitih starosnih grupa u cilju stvaranja društva u kome ljudi svih starosnih dobi imaju određenu ulogu.

Ovaj letak nas podseća na to šta svi možemo da učinimo: Evropska unija, nacionalne vlasti, civilno društvo i svako od nas pojedinačno.

Međugeneracijska solidarnost i zapošljavanje

Od 2012. godine broj radno sposobnog stanovništvo u Evropi počće da opada i broj ljudi starijih od 60 godina da raste za oko dva miliona godišnje. Mnogi iz ove starosne grupe će želeti ili morati da nastave da rade i nakon sticanja uslova za starosnu penziju. Evropska godina aktivnog starenja i međugeneracijske solidarnosti (EY2012) daje priliku da razmislimo o potrebi kreiranja inovativnih rešenja. Politike zapošljavanja moraju da podrže duži radni vek **rešavanjem specifičnih problema sa kojima se susreću i mladi i stariji radnici**. Od vitalnog je značaja da sačuvamo dragocene veštine i iskustva starijih kroz **transfer znanja i veština između generacija**. To se, na primer, postiže mentorskim radom. Jednako je važno da omogućimo mladim ljudima kvalitetan posao odmah po završetku studija. Pored toga, celoživotno učenje i stručno usavršavanje na radnom mestu za radnike svih životnih dobi mogu da omoguće stvaranje radnih mesta pogodnijih za starije. Politike zapošljavanja takođe treba da se bave i problemima diskriminacije starijih žena, čija je stopa zaposlenosti samo 37%.

Šta možemo da učinimo na radnom mestu?

Stvaranje boljih uslova rada za starije od 50 godina

- Omogućiti **bolje uslove rada** za starije od 50 godina;
- Uvesti **postepeno penzionisanje** u fazama, uz skraćeno i fleksibilno radno vreme;
- Unaprediti **zapošljavanje starijih**, naročito onih sa ugroženim fizičkim i mentalnim zdravljem;
- Poboljšati položaj **ugroženih radnika**, naročito onih koji obavljaju fizički zahtevne poslove;
- Usvojiti regulativu o penzijama i izmeniti zakone da bi se izašlo u susret onima koji žele da produže radni vek.

Da li ste znali da ...

Stanovništvo Srbije je dramatično ostarilo u poslednjih nekoliko godina, a stopa prirodnog priraštaja opala. U 2011. godini zabeležen je rast broja stanovnika u samo 22 od 57 opština. Pored toga, procenjuje se da je oko 700 000 radno sposobnih stanovnika otišlo iz Srbije tokom devedesetih godina prošlog veka, u vreme raspada Jugoslavije. (Izvor: Reuters)

Omogućiti ravnotežu u radu i životu:

- Podstaci inicijative poput **dobrovoljnog rada**;
- Obezbediti adekvatna prava na **socijalnu zaštitu**, zdravstveno osiguranje, pravo na penziju, podršku u zapošljavanju itd;
- Promovisati mere koje podržavaju bolju **podelu porodičnih obaveza** između žena, muškaraca i društva, kako bi se rešavali uporni problemi rodne neravnopravnosti.

Boriti se protiv diskriminacije starijih:

- Primena pravnog osnova za eliminisanje diskriminacije pri zapošljavanju i promovisati starosnu jednakost;
- Voditi kampanju da se u javnosti promeni percepcija o doprinosu i produktivnosti starijih radnika;
- Boriti se protiv višestruke diskriminacije kojoj su izloženi stariji emigranti i stariji pripadnici etničkih manjina, uključujući Rome, i olakšati njihovu integraciju na tržište rada;
- Rešavati pitanje uticaja rodne pripadnosti na materijalni položaj starijih žena i unaprediti penzione planove, a posebno smanjiti razliku u primanjima između muškaraca i žena, kako kako kod plata, tako i kod penzija.

Bolja primena informaciono komunikacionih tehnologija

- Iskristiti potencijal informacionih i komunikacionih tehnologija kako bi se omogućilo zapošljavanje i stručno usavršavanje starijih, uključujući osobe sa invaliditetom.

Šta mogu da učine kreatori politike EU?

- Obezbediti dosledan i koherentan okvir za plaćeno odsustvo sa radnog mesta, uključujući usvajanje evropske direktive o odsustvu sa radnog mesta kako bi se pružila podrška radnicima koji brinu o održavanim sroćnicima;
- Usaglasiti konkretne ciljeve u pogledu zapošljavanja starijih radnika prema rodnoj pripadnosti i podržati razvoj by the European social partners of initiatives.

Šta mogu da učine NVO?

- Uspostaviti kontakte sa sindikatima radi zajedničkih aktivnosti namenjenih borbi protiv starosne diskriminacije, višestruke diskriminacije i rodne neravnopravnosti sa kojima se suočavaju stariji radnici i podstaci aktivno starenje na radnom mestu;
- Pružiti informacije, uputstva i savete o vaninstitucionalnom i neformalnom obrazovanju;
- Organizovati projekte sa ciljem uspostavljanja inovativne dobre prakse.

Šta mogu da učine poslodavci?

- Sprovedi politike usmerene protiv starosne diskriminacije na radnom mestu i boriti se protiv višestruke diskriminacije kojoj su izloženi starije žene, osobe sa invaliditetom, pripadnici etničkih manjina i emigranti pri zapošljavanju i napredovanju u karijeri;
- Pružiti **mogućnost celoživotnog učenja**;
- Obezbediti **plate bez rodne ili starosne diskriminacije** kako bi se suzbilo siromaštvo među starijim ženama;
- Obezbediti **dobre zdravstvene i bezbednosne uslove** na radnom mestu za sve usvajanjem pristupa koji uzima u obzir starosnu komponentu i preduzimati **preventivne mere zdravstvene zaštite** na radnom mestu kako bi se očuvala zapošljivost tokom radnog veka, uključujući programe obnavljanja znanja i veština sredinom karijere;
- Omogućiti starijim radnicima da **usklađe posao sa porodičnim obavezama**, uključujući staranje o unucima;
- Dozvoliti **fleksibilno radno vreme i fleksibilne uslove penzionisanja**;
- Imenovati **predstavnike zaposlenih starijih od 50 godina** koji su u stanju da promoviraju specifične potrebe i za njihove potrebe **angažovati savetnike za penzionisanje**;
- Omogućiti **obuku za starije žene o njihovim porodičnim obavezama** i promovisati **angažman muškaraca na polju porodičnih obaveza**.

Šta mogu da učine istraživači i univerziteti?

- Sprovedi dalja istraživanja prepreka sa kojima se suočavaju stariji radnici, naročito žene;
- Istražiti vrste i dostupnost vanformalnog i neformalnog obrazovanja.

Veća solidarnost - bolje društvo

Starije osobe su ogroman društveno-ekonomski resurs koji će nastaviti da raste. EY2012 će dati priliku vlastima i civilnom društvu da razmene stavove i ulože zajedničke napore kako bi se bolje iskoristio ogromni potencijal koji starije osobe poseduju. Svi zajedno možemo da približimo različite generacije i da ojačamo socijalnu koheziju i solidarnost između njih.

Preporuke za nacionalne i lokalne kreatore politika

Borite se protiv socijalne isključenosti:

- Uspostavite usluge koje će podsticati socijalno uključivanje starijih osoba, poput centara, raznih aktivnosti i usluga prevoza;
- Pružite jasne i jednostavne informacije o mogućnostima koje se nude starijim osobama;
- Promovišite volonterske aktivnosti u sektoru brige o starijima, gde starije osobe mogu da pruže vrednu pomoć svojim vršnjacima, usklađenu sa sopstvenim profesionalnim karijerama;
- Obezbedite adekvatne i pristupačne transportne usluge.
- Podržati kreiranje i funkcionisanje online socijalnih mreža starijih osoba.